

Федірець О.В., к.е.н., ПДАА

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ВИКОРИСТАННЯМ ЕНЕРГОРЕСУРСІВ

Підвищення енергоефективності досягається за рахунок реалізації системи законодавчих, правових, організаційних, технічних, економічних, наукових і інформаційних заходів, які направлені на ефективне використання енергетичних ресурсів й покращання стану навколишнього середовища, що являють собою механізм енергозбереження. При цьому процес раціонального енергоспоживання доцільно розглядати в межах функціонування системи енергетичного менеджменту сільськогосподарського підприємства (рис 1).

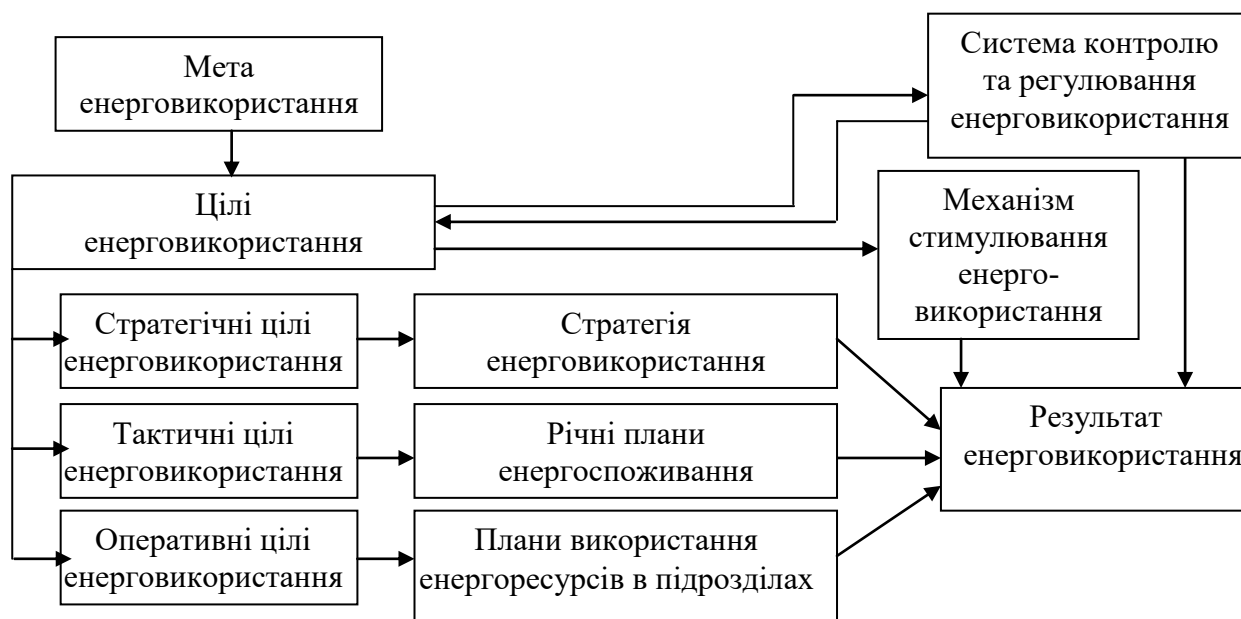

Рис. 1. Блок-схема енергетичного менеджменту сільськогосподарського підприємства

Джерело: власна розробка

Енергетичний менеджмент – це процес спрямований на визначення і реалізацію оптимальних витрат енергоресурсів та раціональних шляхів їх досягнення. Мета раціоналізації енергоспоживання повинна відповідати наступним вимогам: визначеність, чіткість, досяжність, відповідність вимогам об'єктивних законів розвитку економіки, відповідність цілям вищого порядку.

З іншого боку менеджмент енергозбереження – це система управління, яка забезпечує роботу суб'єкта господарювання, при якій споживається тільки необхідна для виробництва кількість палива і енергії.

Система енергетичного менеджменту – частина загальної системи управління підприємством, яка включає в себе організаційну структуру, функції управління, обов'язки та відповідальність, процедури, процеси, ресурси для формування, впровадження, досягнення цілей політики енергозбереження. Згідно іншої точки зору, система енергетичного менеджменту аграрного

підприємства – це комплекс організаційних, технічних засобів і програмно-методичного забезпечення, що у сукупності дозволяють керувати виробничим процесом у такий спосіб, щоб споживалася тільки мінімально необхідна кількість паливно-енергетичних ресурсів для виробництва визначеної кількості продукції або послуг.

Місце енергетичного менеджменту в системі управління підприємством можна представити у наступному вигляді (рис. 2).

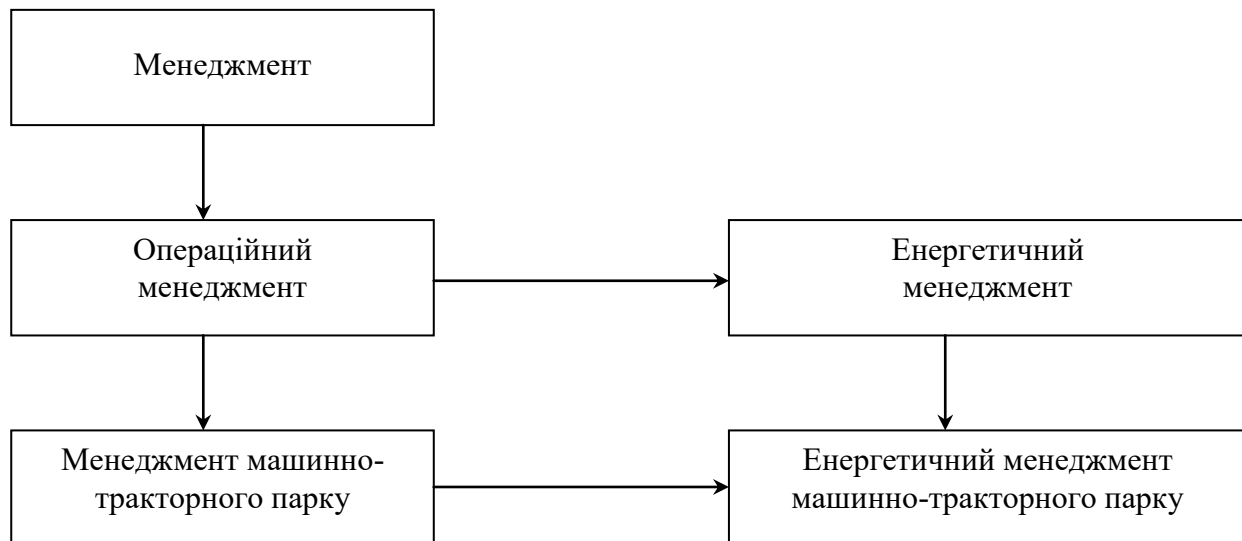

Рис. 2. Місце енергетичного менеджменту машинно-тракторного парку в системі управління підприємством

Джерело: власна розробка

На наш погляд, енергетичний менеджмент як складову менеджменту підприємства можна інтерпретувати:

- управлінські дії, спрямовані на забезпечення ефективного функціонування енергетичної системи підприємства та досягнення його цілей;
- управління здійснюваними на підприємствах процесами розподілу та використання енергоресурсів, що забезпечують виробництво запланованих обсягів продукції (послуг);
- прийняття управлінських рішень та контроль їх реалізації, що забезпечують ефективне використання енергетичних ресурсів.

Основними функціями енергетичного менеджменту є:

- планування енерговикористання – процес пізнання об'єктивних причинно-наслідкових зв'язків між енергетичним та іншими чинниками виробництва в сільському господарстві шляхом їх моделювання (конструювання) на певний період;
- організація енерговикористання – процес поділу, групування та координації робіт, видів діяльності і ресурсів для досягнення поставлених цілей стосовно енерговикористання;
- мотивація енерговикористання – сукупність внутрішніх і зовнішніх рушійних сил, які спонукають людину до енергоощадної діяльності,

визначають поведінку, форми діяльності, надають їй спрямованості, орієнтованої на досягнення цілей організації стосовно ефективного енерговикористання;

- енергетичний контроль (енергоаудит) – контрольна діяльність на підприємстві з метою забезпечення якісного аналізу та енергетичної оцінки функціонування енергосистеми.

До завдань, які вирішуються в системі енергетичного менеджменту доцільно віднести:

- визначення конкретних цілей енерговикористання підприємства;
- виявлення пріоритетності цілей енерговикористання, їх черговості та послідовності вирішення;
- формування енергетичної стратегії підприємства;
- визначення необхідних ресурсів і джерел їх забезпечення для реалізації енергетичної стратегії;
- встановлення контролю за виконанням поставлених завдань.

Процес споживання енергетичних ресурсів в аграрному виробництві характеризується декількома відмітними рисами застосуванням землі і живих організмів, значною залежністю енергетичної ефективності виробництва від природно-кліматичних умов, сезонністю виробництва рослинницької продукції, значною територіальною розосередженістю виробничих об'єктів, перевагою нестандартних процесів виробництва, організаційно-економічними особливостями. Це знижує рівномірність і щільність споживання енергії, збільшує протяжність енергетичних розподільчих систем, обумовлює необхідність створення в сільському господарстві значних резервів енергетичних ресурсів для задоволення потреб у них у періоди пікового навантаження. В умовах переходу до ринкової економіки в країні відбулася трансформація механізмів і способів розподілу і споживання енергоресурсів, змінилася мотивація економічних суб'єктів, мета і задачі економічного розвитку, зазнали змін також механізми енергоспоживання й енергозбереження.

Отже, енергетичний менеджмент, як складова частина загального менеджменту, є процесом, який забезпечує безперебійний процес виробництва сільськогосподарської продукції при максимально ефективному використанні енергетичних ресурсів.